

Amendement delavskih pravic pred senatom

Predložil ga je farmarsko-delavski senator Benson iz Minnesote. Amendement je v senatu označen kot "resolucija št. 249," v spodnji zbornici pa kot "resolucija št. 440." Novi amendement daje kongresu veliko moč glede sprejemanja socialnih zakonov in socializiranja industrij. Delavci in farmarji morajo poplaviti senatorje in kongresnike z zahtevo, naj ga sprejmejo.

Washington. — Ustavni amendement delavskih in farmarskih pravic je bil končno predložen tudi v senatni zbornici po senatorju Elmerju Bensonu (FL) iz Minnesote. Poznan je kot resolucija 249, v nižji zbornici pa kot House Joint Resolution 440. V nižji zbornici ga je predložil kongresnik Marcantonio iz New Yorka že dvakrat, lani in ob pričetku tekočega zasedanja.

Amendement je iniciatorala socialistična stranka. Med delavstvom je že dobil široko podporo. Zanj so se izrekle razne organizacije, ki imajo nad tri milijone članov in sodelujejo v posebnem odboru za promoviranje.

"Noben kos socialne zakonodaje ni varen pred devetimi močmi, ki sede v vrhovnem sodišču in komaj čakajo, da tako zakonodajo raztrgajo na kose," pravi Leo Krzycki, predsednik promocijskega odbora. "Varna ni nobena taka postava, dokler ne postane ta amendement del ameriške ustave. Vsekongresni premenjen v sestavi in se v novi formi glasi:

Amendement daje kongresu široke moči za reševanje ekonomskih in socialnih problemov. Sprejel bi lahko vsakokratne postavbe v interesu delavcev, farmarjev in konzumentov. Dodatek je bil nekoliko premenjen v sestavi in se v novi formi glasi:

Točka 1. Kongres ima moč regulirati, omejiti ali preprečiti delo oseb pod osemnajstim (18) letom; omejiti delovni čas in določiti minimalne plače za delavce pri katerikoli ali pri nekaterih poklih; protektrirati s postavo pravico vseh delavcev do organizacije in kolektivnega bojanja z delodajalci; oskrbeti pomoč za stare, pohabljenе, bojne in brezposelne delavce in uslužbence s periodičnimi izjavami, pokojnino, podporo, škodnino ali odplačilom iz javne blaginje; ustanoviti, prenehati, obratovati ali regulirati ustanove za trgovanje in posrediranje poljedelskih produktov; ustanoviti, prevzeti in obnovevati naravna bogastva, posredstva in podjetja v področju varništva, rudništva, trgovine, transportacije, bančinstva, javnih naprav ali katerekoli drugega biznisa, kar pa mora biti demokratično upravljano v dobri javnosti po komisijah, katere tvorijo zastopniki delavcev, konzumentov in tehnikov; in sprejemati splošne zakone za socialno in ekonomsko blaginjo delavcev, farmarjev in konzumentov.

Točka 2. Pravica posameznih držav z ozirom na sprejemanje socialne zakonodaje je nedotakljiva s tem členom, toda taka zakonodaja ne sme omejevati ali pa biti v konfliktu s postavitvami, katere sprejme kongres na podlagi tega člena.

S sprejetjem tega amendementa bi reakcija več ne mogla gledati na vrhovno sodišče kot na zadnji steber in končni protektor obstoječega sistema. Amendement odpira na široko vrata ne le vsem socialnim in delavskim organizacijam, marveč tudi splošni

Poljedelski tajnik Wallace v zagati

Velike korporacije dale darilo od federalne vlade

Washington, D. C. — Republikanci so silno zakričali, ko je prišlo na dan dejstvo, da so farmarske korporacije prejele velike vzote od ustanove AAA, ker so sodelovale pri vladnem programu redukcije poljskih pridelkov. Ta stvar bo nedvomno igrala veliko vlogo v predsedniški kampanji.

Senator Arthur H. Vandenberg, republikanec iz Michigana, je že predložil resolucijo, v kateri zahteva, da mora poljedelski tajnik objaviti vsa imena korporacij in posameznikov, ki so prejeli \$10,000 in več iz vladnega sklada. Resolucija je sedaj pred črni senatnega poljedelskega odseka.

Nasprotniki Rooseveltove administracije so gotovo, da se bo opozicija proti "newdealerjem" povečala, ko bo ljudstvo informirano o vseh podrobnostih izvajanja programa farmarske pomoči. Celo nepristranski opazovalci trdijo, da je Wallace napravil napako, ker ni hotel objaviti vsote izplačil farmarskim korporacijam. On sicer argumentira, da bi morale biti pritožbe glede visokih izplačil napertene proti sistemu, ki je omogočil, da so velika zemljišča prišla v roke organizacijam, ne proti njemu, ki ni smel zapostavljati nobene skupine, če je kooperirala pri izvajanju programa ustanove AAA.

Wallace je priznal, da je neka korporacija v Floridi, ki upošljuje 3500 delavcev, prejela \$1,067,655, ker je reducirala produkcijo sladkorja. Neka druga kompanija na Portoriku je dobila \$961,000, bombažna družba v Arkanzasu \$84,000 in neka druga v isti državi \$80,000. Wallace je kritikom odgovoril, da so večji del denarja iz federalne blaginje vseeno dobili najbolj potrebni ljudje — mali farmarji.

Thomas govori po zapadu

New York. — Norman Thomas je zadnje dni odpotoval na govorniško turo proti zapadu. Govoril bo v Kansasu, Coloradu, Novi Mehiki, Arizoni in Californiji, kjer bo v Los Angelesu debatal z Uptonom Sinclairjem; nadalje v Oregonu, Washingtonu, Idaho, Montani, Wisconsinu in Illinoisu. V Milwaukeeju in Chicagu bo govoril 1. maja.

socializaciji ekonomskega življenja v svrhu ustanovitve kooperativne človeške družbe. Kdaj bo sprejet, je seveda drugo vprašanje. Sigurno ne dočle, dokler si ameriško delavstvo ne zgradi močne politične stranke in dokler po deželi ne zavalovi splošna zahteva za fundamentalne spremembe v sedanjih ekonomskih družbi. Toda za ta amendement se je vredno boriti.

Domače vesti

Nov grob v Pueblu

Pueblo, Colo. — Zadržni dni je tu umrl Frank Hribar star 61 let in doma iz Srednje vasi pod Ljubljano. Zapuščena žena, pet odraslih otrok in svača Charlesa Pogorela, tajnika JSZ v Chicagu. Bil je član društva 21 SNPJ.

Nov grob v Penni

Manor, Pa. — Pred nekaj dnevi je umrla za pljučnico Mary Raspet, stara 45 let in doma iz Poljan nad Skofjo Loko. Bila je članica društva 78 SNPJ in zapuščena družini.

Oče umri v starem kraju

Maynard, O. — Ana Bajda je prejela žalostno vest, da je v Zaveršju umrl njen oče Jožef Smodic v starosti 80 let. V Ameriki zapuščena sina in dve hčeri, vsi v Maynardu, O.

Clevelandске novice

Cleveland. — Srčna kap je zadela 24-letnega Stanleyja Kučnika, znanega žogoigralca. Stopil je v "candy store" in se zgrudil mrtev. Rojen je bil v Clevelandu in tu zapuščena starša, dva brata in sestro. — Pljučnica je pokosila rojaka Louisa Kovačiča, ki je bil star 62 let in doma iz Sodražice na Dolenjskem. V Ameriki je bil 25 let in tu zapuščena žena, sina, hčer in brata.

Se eden grob v Penni

Willock, Pa. — Za srčno kapjo je umrl Frank Udovič, star 46 let in doma iz Klovč na Notranjskem. Bil je član društva 36 SNPJ in tu zapuščena žena s tremi nedoraslimi otroki, v starem kraju pa brata in sestro.

Nesreča na cesti

Willock, Pa. — Družino Ahtona Mačka je zadela nesreča, ko je avtomobil povozil devetletnega sina Arthurja. Težko pobit se nahaja v bolnišnici v Pittsburghu.

Italijansko letalo padlo; sedem mrtvih

Rim, 16. apr. — Potniško letalo je včeraj teletnilo na tla med Milanom in Turinom in domneva se, da je sedem oseb izgubilo življenje. Med mrtvimi je tudi župan mesta Turina.

Wagner predložil stanovanjski načrt

Gradnja hiš za osem milijonov družin

Washington, D. C. — Senator Wagner iz New Yorka je te dni predložil zakonski načrt, ki določa federalno financiranje gradnje cenovnih delavskih stanovanj. V svojem govoru je dejal, da osem milijonov delavskih družin v Ameriki ne bo nikdar želelo v dostojnih stanovanjih, če se ne vlada zanašala na privatne interese.

Načrt so podprle Ameriška delavska federacija in druge delavske organizacije. Wagner je dejal, da Amerika potrebuje najmanj deset milijonov novih hiš v prihodnjih desetih letih. Pred depresijo je bilo zgrajenih povprečno 400,000 hiš letno.

Značilno je, da se je pojavila prva opozicija proti Wagnerjevemu načrtu med uradniki federalne stanovanjske administracije. Ti so se izrekli za federalno finančno pomoč kontraktornim, spekulantom z zemljišči in bankam ter popolnoma ignorirali argumente voditeljev organiziranega delavstva, da se gradbena industrija ne bo izvikla iz stagnacije, če se bo vlada zanašala na privatne interese. J. W. Williams, predsednik departmanta stavbnih u-nij v Ameriški delavski federaciji, je izjavil, da je poldrug milijon gradbenih delavcev brez dela in ti ne bodo dobili služke, ako ne bo federalna vlada direktno financirala gradnje delavskih stanovanj.

Newyoriki brezposelnostni zakon ustaven

Albany, N. Y., 16. apr. — Zakon za brezposelnostno zavarovanje v državi New Yorku je ustaven. Tako so včeraj zaključili člani državnega prizivnega sodišča s petimi proti dvema glasovoma. Zakon stopi v veljavo prihodnjega 1. januarja in določa, da 300,000 delodajalcev plača prvo leto 30 milijonov dolarjev prispevkov, drugo leto 60 milijonov in potem vsako leto po 90 milijonov dolarjev v sklad brezposelnostne podpore. Podpora znaša \$15 tedensko za dobo 16 tednov v letu in okrog tri in pol milijona delavcev bo deležnih.

MREŽA OKROG T. M. OMREŽEVAL-CEV SE ZGOSTUJE

Fickert je vedel teden pred parado za bombno eksplozijo!

BIL JE LE ORODJE VELEBIZNISA

San Francisco. — (FP) — Mooneyjev odvetnik Charles T. David je bivšemu distriktnemu pravdniku in Tom Mooneyjevu prosekutorju na tekočem zaslišanju o Mooneyjevi zahtevi za oprostitev direktno vrgel v obraz, da je eden teden pred bombno eksplozijo (dne 22. julija 1916) vedel, da bo prišlo do nje, toda ni storil nič za njeno preprečitev. Vrgel mu je tudi v obraz, da je popoldne usodnega dne lepo čakal v svojem uradu, da prejme obvestilo, da se je — zgodilo!

Pri teh besedah je delirni Fickert skočil na noge in rekel: "To je prokleta laž in ti si slabši ko kača, ker kaj takega rečeš." Toda Davis je tako spretno zgradil mrežo okrog Fickerta, ki je bil glavno orodje velebiznisa pri omreževanju Mooneyja in Billingsa, da ima njegova obtožba vse znake realnosti.

David je Fickerta pestil pri ispravevanju kakor je Fickert nekoč pestil Mooneyja in Billingsa. Iz njega je isprisal priznanja, iz katerih so jasno razvidni motivi za omreženje Mooneyja. In kar je važno, so ta priznanja prišla v zapisnik.

Iz njega je isprisal dokaze o svojem tesnem sodelovanju s Pacific Gas & Electric kompanijo ter "law-and-order" odborom mestne trgovaške zbornice, ki je na neki seji leta 1916 zbrala \$1,000,000 za združitve stavke v pristanišču. Izvlekel je iz njega priznanje o tesnem sodelovanju z notoričnim privatnim dektivom Martinom Swansonom, katerega je najela Pacific Gas Co., da "dobi" Mooneyja.

Davis mu je tudi osvežil spomin, da se je končno "spomnil", kdo je bil neki odvetnik po imenu Charles Cobb, ki je bil s Fickertom na sodišču ves čas obravnave proti Mooneyjevi ženi Re-

(Dolje na 5. strani.)

Francija spet grozi, da gre iz Lige

Generalni štabi treh držav se posvetujejo v Londonu

London, 16. apr. — Predstavniki armadnih generalnih štabov Anglije, Francije in Belgije so se danes sešli v Londonu prvič od leta 1919. da sestavijo načrt skupne akcije omenjenih treh držav za slučaj, da pride nenađen napad s strani nacijske Nemčije. Italija ni zastopana, dasi ona spada v takozvano lokarnsko sveso, katere določa v svojem paktu oborožen nastop v obrambo obstoječih meja na zapadu Evrope. Defenzivna alijanca Anglije, Francije in Belgije ni izključena, samo če pride do sporazuma med Angleži in Francozi glede Mussolinijeve afeze v Afriki.

Pariz, 16. apr. — Francoški premier Albert Sarraut je sinoči v svojem govoru pred uredniški provinčnih časopisov ponovno namignil, da Francija morda izstopi iz Lige narodov, če ne dobi zadovoljstva z ozirom na svoj načrt kolektivne varnosti v okviru Lige. Sarraut je v tem govoru razkril stališče, ki ga zavzema Francija na današnji seji odbora trinajstoričje v Ženevi, ko bodo sklepali glede nadaljnjih korakov proti Italiji zaradi njene vojne v Abesiniji.

Anglija bo zahtevala, da se odbor lareče za takojšnje premirje v Abesiniji, ako pa Italija neče premirja, naj odbor posreši sankcije proti njej. Na drugi strani bo Francija zahtevala odločno vsako akcijo napram Italiji. Liga naj pa odločno nastopi proti Nemčiji.

Sarraut je tudi rekel, da je Francija dovolj močna, da lahko sama nastopi, ako pride do najhujšega, to je, če bo prišlo na izstop iz Lige.

Ženeva, 16. apr. — V krogih Lige narodov danes dvomijo, da pride mir v Afriki pod avspicijami Lige. Mussolini je valed najnovejših zmag v Abesiniji postal tako aroganten, da so vsaki pametni razgovori z njim nemogoči. Mussolini pravi, da on edini bo diktiral mirovne pogoje Abesiniji in nihče drugi — njegov mirovni pogoj pa je popolna okupacija Abesinije.

Italijanski zastopnik, baron Aloisi, katerega je odbor trinajstoričje pozval predse, je včeraj obvestil odbor, da mu nima kaj povedati. Mussolini mu ni dal nobenih navodil in nobenih pogovjev za mir z Abesinijo. Mussolinijevo stališče je, da Liga narodov in nihče drugi nima nič opraviti pri tej stvari — to je zadeva Italije same!

Rim, 16. apr. — Italijansko uradno poročilo se glasi, da je okupacija glavnega abesinskega mesta Addis Ababe vprašanje le nekaj dni. Fašistične čete so samo še 175 milj oddaljene od glavnega mesta. Uradna italijanska časnikarska agencija poroča: "Dnevi abesinskega cesarstva so šteti..."

Propadanje zadržne-ga gibanja v Nemčiji

New York. — Odprava demokratske kontrole, imenovanje nacijskih upraviteljev, ki so nadomestili izvoljene uradnike in sprejetje zakonodaje glede likvidacije društev, "ki niso na trdnih nogah" — to so vzroki propadanja nekdanj mogočnega zadržnega gibanja v Nemčiji. Tako se glasi poročilo, katerega je objavila Ameriška zadržna liga. Poročilo vsebuje tudi obdolžitev, da so nacijski ravnatelji poneverili velike vsote iz blagin zadržnih organizacij in s tem pospešili polom. Ljudje so izgubili zaupanje v nacijske uradnike in to je vzrok propadanja zadržnega gibanja.

NAPREDEK GIBANJA ZA FARMAR-DELAV. STRANKO

Razvoj nove stranke na zgornjem srednjem zapadu

NAPREDEK V WISCONSINU

Chicago. — (FP) — Novejši dogodki v gibanju za ustanovitev farmarsko-delavske stranke pokazuje, da je razvoj v tej smeri vedno večji, toda ne tako velik kakor želijo entuziasti nove stranke. Definitivna znamenja o napredku tega gibanja je videti v Wisconsinu, Minnesoti, Iowi in Illinoisu.

Pri občinskih volitvah 7. aprila v Wisconsinu je nova Farmarsko-delavska politična federacija v mnogih krajih pokazala lep napredek. Na splošno je bil uspeh boljši kakor pa je bilo pričakovati, če se pomisli, da je bilo tisoče več ali manj progresivnih volivcev na volišče, da porazijo reakcionarne kandidate za predsedniške konvencije obeh starih strank.

Milwauski socialistični župan Daniel W. Hoan je dobil več glasov ko kdaj prej v svojem 20-letnem županstvu, in to kljub temu, da je bil zasnovan na poraz. Združena reakcija ga je skušala poraziti, ker je v zadnjih letih večkrat vehementno odgoval cestnolomski družbo in druge delodajalce in je bil odprto na strani stavkarjev. Reakcija je sicer porazila socialističnega mestnega pravdnika Raskina in reducirala delavsko zastopništvo v mestni zbornici in okrajnem odboru ter delavske kandidate v West Allisu.

V drugih mestih Wisconsinu je bila farmarsko-delavska politična federacija bolj uspešna. V Sheboyganu je bilo izvoljenih pet od sedmih federacijskih kandidatov v mestni odbor, kjer ima delavstvo sedaj osem zastopnikov in prav toliko reakcija. Možnost pa obstoji, da se bo federacijski skupini pridružil še en alderman.

V Kenoshi sta bila izvoljena 2 socialisti v mestni odbor, tretji pa je propadel za nekaj glasov. Federacija je indorsirala le tri kandidate. V Racinu je bil ponovno izvoljen v mestni odbor socialistični unionist. V Manesvillu je delavstvo dobilo dva od treh kontestiranih aldermanskih sedežev.

V Madisonu so se volile izrekli za pooblaščenje busne transportacije; v Cambriji, Portagu in Oregonu za pooblaščenje elektrarn in v Ft. Atkinsonu so storili prvi korak v tej smeri.

Socialist Glenn Turner, ki je kandidiral za člana državnega vrhovnega sodišča, je prejel okrog 250,000 glasov, nad 30,000 več ko lansko jesen za alično mesto, njegov reakcionarni nasprotnik pa okrog 400,000. Turner je na vseh kampanjskih shodih in po radiju pobijal u-zurpirano moč sodišč glede proglašanja postav za neustavne.

V Iowi, kjer ima farmarsko-delavska stranka že mesto na glasovnici, so se socialisti na konvenciji 12. aprila izrekli pet proti enemu za pogajanje s to stranko za sodelovanje. Pridržali so si pravico do svoje predsedniške volilne liste. S farmarsko delavsko stranko so pri državnih in občinskih volitvah pripravljeni sodelovati, če bo njena platforma "proti kapitalizmu in za produkcijo za rabo s socializiranjem vseh glavnih produktivskih sredstev." Komunisti so že zaključili, da bodo podpirali farmarsko-delavsko stranko.

(Dolje na 5. strani.)

Časopisni magnat Hearst v novi križarski vojni. (Narinal Jerger.)

